

EKONOMI-
HÖGSKOLAN

Dataskyddsrätten – tvättas svart eller vit?

En studie avseende förhållandet mellan
regleringar om penningtvätt och
dataskyddsrätt

Johanna Palmkvist

INSTITUTIONEN FÖR HANDELSRÄTT

Affärsjuridisk kandidatuppsats

15 högskolepoäng

HARH13

HT 2023

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att beskriva och analysera förhållandet mellan regleringar avseende penningtvätt och dataskyddsrätt, i synnerhet vad gäller hantering av kunddata som tillämpas för att åstadkomma bankers kundkänedom. Uppsatsens frågeställningar inkluderar bankens förpliktelser enligt penningtvättsregler och de villkor som EU:s dataskyddsregler ställer på bankens behandling av personuppgifter för att uppnå god kundkänedom.

Dagens tekniska utveckling i samhället har inte bara underlättat vardagen för den enskilda individen utan även kriminella inom ekonomisk brottslighet. De utnyttjar den ökande digitaliseringen genom att hitta nya sätt att tvätta pengar från olagligt svarta till lagligt vita. Då penningtvätt är ett problem som förekommer runt om i världen regleras det på internationell, europeisk och nationell nivå, vilket gör att uppsatsen tillämpar rättsdogmatisk- och EU-rättslig metod.

På internationell nivå är Financial Action Task Force (FATF) en organisation som ger ut rekommendationer för att främja arbetet mot penningtvätt. Dessa rekommendationer utgör en central del av EU:s penningtvättsdirektiv som sedan i sin tur är centralt för lag (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). Följande regleringar innehåller diverse åtgärder som kan tänkas vidtas i arbetet för att förhindra penningtvätt, såsom bankernas kundkännedomformulär. Vid kundkänedom inhämtar banken data genom att ställa diverse frågor till kunden för att förstå syftet med affärsförbindelsen och kundens olika transaktioner. Processen innefattar att personuppgifter behandlas för att samla in relevant information om kunden, vilket gör att den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679) blir aktuell.

Uppsatsen slår fast att bankerna, genom regleringar om penningtvätt och dataskyddsrätt, måste uppfylla kraven för att behandla personuppgifter och säkerställa lagenlig kundkänedom. Trots förväntan om mer uttryckliga riktlinjer mellan regelverken pekar nuvarande tolkning enbart på viss enhetlighet. Förbättringsåtgärder behöver därmed vidtas för att ge stöd åt kundens fri- och rättigheter, där penningtvättsregelverket för närvarande kan läsas mot bakgrund av EU:s dataskyddsrätt som en process för ökad öppenhet och skydd för personlig integritet.

Ämnesord: banker, den allmänna dataskyddsförordningen, ekonomisk brottslighet, kundkänedom, penningtvätt

Abstract

The purpose of the thesis is to describe and analyze the relationship between regulations regarding money laundering and data protection law, in particular with regard to the handling of customer data that is used by banks to achieve customer knowledge. The thesis research questions include the bank's obligations regarding to money laundering regulations and the conditions that EU data protection regulations place on the bank's processing of personal data in order to achieve good customer knowledge.

Today's technological development in society has not only made everyday life easier for the individual, but also criminals in economic crime. They take advantage of the increasing digitization by finding new ways to launder money from illegally black to legally white. As money laundering is a problem that occurs around the world, it is regulated at the international, European, and national level, which means that the thesis applies the legal dogmatic and EU legal method.

At the international level, the Financial Action Task Force (FATF) is an organization that issues recommendations to promote work against money laundering. These recommendations form a central part of the EU's money laundering directive, which in turn is central to the Act (2017:630) on measures against money laundering and the financing of terrorism (the Money Laundering Act). The following regulations contain various measures that can be taken in the work to prevent money laundering, such as the banks' customer awareness form. In the case of customer knowledge, the bank obtains information by asking various questions about the customer, the origin of the money and any relatives of the customer. The process involves personal data being processed to collect relevant information, which means that the General Data Protection Regulation (2016/679) becomes relevant.

The thesis concludes that banks, pursuant to the Money Laundering Act and the General Data Protection Regulation, must meet the conditions for processing personal data and ensuring customer knowledge. Despite the expectation of more explicit guidelines between the regulations, current interpretation only points to some uniformity. Improvement measures therefore need to be taken to support the customer's fundamental rights, where the money laundering regulations can currently be read against the background of EU data protection law as a process for increased transparency and protection of personal integrity.

Keywords: banks, General Data Protection Regulation, financial crime, customer awareness, money laundering

Innehåll

Sammanfattning	3
Förkortningar	6
1 Inledning	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Syfte och frågeställningar	8
1.3 Avgränsningar.....	8
1.4 Metod och material	9
1.5 Disposition	10
2 Regelverk för penningtvätt	11
2.1 Inledning	11
2.2 Penningtvätt	11
2.3 Penningtvätt på internationell nivå	12
2.4 Penningtvätt på europeisk nivå	13
2.4.1 Den gällande unionsrättsliga penningtvättsregleringen	13
2.4.2 Förslag på nytt penningtvättsramverk.....	14
2.5 Penningtvätt på nationell nivå.....	15
2.5.1 Penningtvättslagen	15
2.5.2 Kundkännedom och transaktionsövervakning enligt penningtvättslagen.....	15
2.5.3 Särskilt om kundkännedomsprocessen och riskbedömning.....	18
3 Skydd av personuppgifter vid kundkännedom	20
3.1 Inledning	20
3.2 Dataskyddsförordningens syfte och tillämpningsområde.....	20
3.2.1 Dataskyddsförordningens syfte	20
3.2.2 Dataskyddsförordningens tillämpningsområde.....	21
3.3 Rättslig grund.....	22
3.3.1 Starka rättsliga grunder vid arbetet mot penningtvätt.....	22
3.3.2 Svaga rättsliga grunder vid arbetet mot penningtvätt.....	24
3.3.3 Uppgifter om lagöverträdelse.....	25
3.4 Bankernas informationsskyldighet mot kunden.....	25
3.5 Avgöranden, granskningar och exempel.....	26
3.6 Samspel mellan dataskydd och regler om motverkandet av penningtvätt.....	27
3.7 Informationsutbyte och annan samverkan mot penningtvätt	28
4 Avslutande diskussion och slutsats	31
Källförteckning	35

Förkortningar

AML	Anti Money Laundering (penningtvätt)
EDPS	European Data Protection Supervisor
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EKMR	Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
EU	Europeiska unionen
EU-stadgan	Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
FATF	Financial Action Task Force
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
GDPR	General Data Protection Regulation
IMY	Integritetsskyddsmyndigheten
PEP	Person i politiskt utsatt ställning
SFS	Svensk författningssamling
SOU	Statens offentliga utredningar

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Vilket land du kommer ifrån, om du är en person i politiskt utsatt ställning (PEP) och om du gör transaktioner till utlandet är personligt ställda frågor som är bekanta för de allra flesta som inleder eller redan innehar en befintlig kundrelation hos någon bank. Men varför ska banken efterfråga personlig information av dig och hur du väljer att hantera dina pengar?

Frågorna är en del av det formulär som benämns "Känn-Din-Kund"-formulär, där kunder kontrolleras genom att personuppgifter inhämtas och behandlas. Organisationer som är verksamma inom bank- och finanssektorn måste, förutom att följa den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR), även följa sektorsspecifik reglering kring just personuppgiftsbehandling. Kontrollerna har därmed blivit en del av den kundkännedomprocess banker arbetar med för att motverka penningtvätt och är ett verktyg för att upptäcka ekonomisk brottslighet.¹ Framförallt banker bedriver verksamhet som medför förpliktelser i att avgöra huruvida risker finns för penningtvätt eller finansiering av terrorism vid och under befintlig kundrelation.²

Penningtvätt som brottstyp har utvecklats i takt med att samhället genomgått en omfattande digitalisering det senaste årtiondet på internationell, europeisk och nationell nivå. Digitaliseringen har inte bara underlättat vardagen för den enskilda individen, utan också för kriminella och deras verksamhet genom att öppna upp nya dörrar som möjliggör penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet.³ När kriminella drar nytta av nya tekniska lösningar för att begå brott behöver myndigheter en laglig grund för att påträffa digitala spår. Myndigheter, bland annat Ekobrottsmyndigheten, är i behov av verktyg för att inhämta finansiell information med avseende på pengarnas ursprung för att upptäcka och därmed motverka penningtvätt.⁴ I detta hänseende löper banker en större risk då pengarna måste passera bankernas system för att bli "rena". Det innebär att det krävs mer omfattande övervakningssystem och rutiner inom denna verksamhet för att förhindra att svarta pengar tvättas vita.⁵ I detta sammanhang kan verksamheter såsom banker därför behöva behandla personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelse i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen.⁶

---

¹ Finansinspektionen, *Kundkännedom*, 2023.

² Svenska bankföreningen, *Därför måste banken ställa frågor – Penningtvätt*, 2020.

³ Polisen, *Penningtvätt - polisens arbete*, 2019.

⁴ Ekobrottsmyndigheten, *EBM:s lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige*, 2021.

⁵ Ekobrottsmyndigheten, *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2020–2021*, 2021.

⁶ Polisen, *Bankers kontroller kartläggs av kriminella för att tvätta pengar*, 2023.

Internationellt är det organisationen Financial Action Task Force (FATF) som analyserar och föreslår åtgärder för att motverka penningtvätt. De antar även rekommendationer angående hur nationella myndigheter bör agera för att motverka penningtvätt och upprätthåller krav på medlemsstaternas rättsliga system.⁷ Dessa rekommendationer utgör en central del av EU:s penningtvättsdirektiv som sedan i sin tur är centralt för penningtvättslagen. Följande bestämmelser innehåller diverse åtgärder som kan tänkas vidtas i arbetet mot penningtvätt, såsom bankernas kundkännedomformulär.⁸

Kundkännedomsprocesserna, förekomsten av penningtvätt och tillika motverkandet av brottstypen återfinns på olika nivåer vilket medför att problem med avseende på intrång i enskilda individers personliga integritet.⁹ Den allmänna dataskyddsförordningen blev tillämplig i maj 2018 och syftar bland annat till att förstärka enskilda individens rättigheter avseende personuppgiftsbehandling och personlig integritet.¹⁰ Men det kan ifrågasättas, och återstår därmed att utreda, huruvida regelverken förhåller sig till varandra och hur hanteringen av kunddata tillämpas av banker för att få kännedom om sina kunder.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att beskriva och analysera förhållandet mellan regleringar avseende penningtvätt och dataskyddsrätt, i synnerhet vad gäller hantering av kunddata som tillämpas för att åstadkomma bankers kundkännedom. Följande frågeställningar har därmed formulerats:

- *Vilka förpliktelser åläggs banker vad gäller insamling och behandling av kunddata enligt penningtvättsregleringen?*
- *Vilka krav ställer EU:s dataskyddsreglering på banker när de behandlar personuppgifter med avseende på att uppnå en god kundkännedom?*

1.3 Avgränsningar

Uppsatsen ägnar sig åt att behandla ovanstående frågeställningar med huvudfokus på att analysera motverkandet av penningtvätt inom banker, varpå andra verksamhetsutövare och finansiering av terrorism enligt penningtvättslagen har exkluderats. Likaså kommer även straffrättsliga bestämmelser med avseende på penningtvätt att uteslutas då det inte är fokus i uppsatsen. Andra likartade bestämmelser, såsom lag (2014:307) om straff för penningtvättbrott eller brottsdatalagen (2018:1177), kommer inte att behandlas i uppsatsen. Avseende personuppgifter som rör lagöverträdelse kommer detta att beskrivas kortfattat eftersom sådana uppgifter kan bli relevanta i arbetet mot penningtvätt.

Vidare kommer penningtvättsregelverket främst behandlas utifrån europeisk och nationell nivå, men uppsatsen kommer översiktligt att ge en inblick kring regelverket

---

⁷ FATF, *FATF Recommendations* (FATF:s rekommendationer); Finansinspektionen, *FATF och andra aktörer*, 2020.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 (fjärde penningtvättsdirektivet).

⁹ Skäl 1–2, 5, 24 och 39 i direktiv 2015/849.

¹⁰ Artikel 1 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (GDPR).

på internationell nivå för att ge förståelse i hur de andra regelverken växt fram. Utöver det kommer Europeiska kommissionens nya Anti Money Laundering (AML)-paket enbart att beskrivas översiktligt för att ge en överblick hur framtidens penningtvättsregelverk kan komma se ut och vilka potentiella förbättringsåtgärder detta skulle innebära för regelverkens enhetlighet. Fokus ligger dock främst på EU:s fjärde penningtvättsdirektiv med anledning av att efterföljande direktiv är tilläggsdirektiv.

1.4 Metod och material

Uppsatsen bygger på rättsdogmatisk metod vilket innebär att gällande rätt analyseras med hjälp av rättskällor såsom lagstiftning, förarbeten, rättspraxis och doktrin.¹¹ Svensk lagstiftning är av central betydelse för uppsatsen. Förarbeten, som samlingsnamn för propositioner, utredningar och betänkanden, är också viktiga eftersom de kan ge en klarhet om innebörden och tillämpligheten av lagstiftningen.¹² Lagstiftningen bygger även på kommentarer och motiveringar som förekommer i förarbeten och förenklar därmed tolkning av lagen. Vidare är rättspraxis också en rättskälla som fungerar som ett hjälpmedel för hur lagstiftning bör tolkas. Det senare är ett samlingsnamn för rättsliga avgörande främst i domstolar, som är tänkt att ge vägledning i kommande fall.¹³ Utöver rättskällorna består uppsatsen även av icke-bindande rättskällor såsom riktlinjer och rekommendationer från riksdagen, regeringen och myndigheter.

Eftersom regler om penningtvätt och dataskydd har harmoniserats inom EU är det också nödvändigt att använda EU-rättslig metod. Den EU-rättsliga metoden skildras genom den verkan EU-rätten har på EU-domstolens avgörande och nationella nivå, varpå verkan skiftar avseende aktuell rättsakt.¹⁴ Rättsakterna sett till förordningar, direktiv och beslut från EU är sekundärrätt.¹⁵ EU-förordningar har en generell giltighet i hela unionen enligt artikel 288.2 i FEUF. Det innebär att samtliga delar betraktas vara bindande och har därmed, i varje medlemsland, direkt effekt på gällande rätt. Även beslut är bindande och direkt tillämpligt för dem som beslutet riktar sig till. Detta innebär exempelvis att svenska myndigheter och domstolar ska tillämpa förordningar och beslut med direkt verkan.¹⁶

EU-direktivens syfte skiljer sig från EU-förordningar och beslut eftersom direktiven sätter upp mål som medlemsstaterna ska tänkas nå, men de har själva möjlighet att påverka tillvägagångssättet för genomförandet av målen. Direktiven kan bli bindande vad gäller utfaller som är tänkt att uppnås i enlighet med artikel 288.3 i FEUF och ska i sådana fall tillämpas i den nationella rätten. Direktiven har till syfte att förenkla EU:s inre marknad för de aktuella medlemsstaterna så att olikheter inte

---

¹¹ Jareborg, "Rättsdogmatik som vetenskap", SvJt 2004, s. 4.

¹² U. Bernitz m.fl., 2023, s. 125 ff.

¹³ Ibid, s. 155 ff.

¹⁴ Ibid, s. 61ff.

¹⁵ Ibid, s. 68 ff.

¹⁶ Ibid, s. 76 ff; Europeiska unionen, *Typer av rättsakter*, u.å.

snedvrider konkurrensen på marknaden. Rekommendationer och yttrande är däremot inte bindande utan innehåller snarare föreslagna åtgärder, uttalanden och åsikter.¹⁷

1.5 Disposition

Uppsatsens andra kapitel redogör för penningtvättslagstiftningen och dess olika regelverk. I detta kapitel ges en introduktion till ämnet och därefter görs en beskrivning av penningtvätt både på internationell, europeisk och nationell nivå. Kapitlet behandlar även reglerna om kundkännedom och vilka åtgärder som kan användas för att motarbeta penningtvätt. I tredje kapitlet beskrivs dataskyddsförordningen och behandling av personuppgifter. Kapitlet börjar med att introducera dataskyddsförordningens syfte och tillämpningsområde. Detta följs av en genomgång av vilka rättsliga grunder som är starka respektive svaga vid arbetet mot penningtvätt samt uppgifter som rör överträdelse av lag. Därefter går kapitlet in på bankernas informationsskyldighet (öppenhet) mot kund följt av ett delkapitel om avgörande, granskningar och exempel som kopplas till området. Det tredje kapitlet avslutas med att beskriva samspelet mellan dataskydd och motverkandet av penningtvätt samt informationsutbytet och annan samverkan mot penningtvätt. Uppsatsens fjärde och avslutande kapitel ägnas åt att diskutera den framlagda analysen för att ge svar på uppsatsens frågeställningar.

---

¹⁷ U. Bernitz m.fl., s. 69, 83 och 129; Europeiska unionen, *Typer av rättsakter*, u.å.

2 Regelverk för penningtvätt

2.1 Inledning

Syftet med detta kapitel är att redogöra för penningtvättsregelverket utifrån olika nivåer. Kapitellet inleds med att beskriva och ge kunskap om begreppet penningtvätt för att sedan övergå till att skildra penningtvättsregelverket utifrån internationell, europeisk och nationell nivå.

2.2 Penningtvätt

Penningtvätt är en brottslig handling där syftet är att kriminella vill dölja att pengar kommer från ekonomisk brottslighet, så att pengarna kan förbrukas eller investeras i den lagenliga ekonomin utan att det väcker misstankar. Med andra ord tvättar kriminella "svarta" pengar "vita" för att sopa igen de brottsliga spåren.¹⁸ I 1 kap. 6 § 1 st i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism definieras penningtvätt som pengar eller egendom vars härkomst kommer från brott eller brottslig verksamhet.¹⁹

Penningtvätt kan genomföras på olika vis, men det vanligaste tillvägagångssättet för att minimera spårbarheten innefattar en serie av transaktioner där utbytet av pengar skiftar genom att pengarna byter ägare eller skepnad.²⁰ Kriminella kan exempelvis använda sig av ett tillvägagångssätt som involverar penningmålverkter. Denna metod innefattar andra personers bankkonton, varpå en individ förvarar eller omplacerar kontanta medel för någon annans räkning.²¹ Ytterligare ett tillvägagångssätt som är vanligt förekommande är självtvätt, vilket innebär att kriminella själv tvättar de pengar som tjänats in genom brottsliga handlingar. I dessa fall sätter kriminella in belopp av större karaktär på sina privata bankkonton och framställer falska dokument för pengarnas bakgrund för att påvisa att de är lagliga medel, allt med avsikt att undanhålla pengarnas faktiska bakgrund. Detta tillvägagångssätt innefattar ofta köp av bil, båt, vitvaror eller andra köp av mer omfattande karaktär. När ekonomisk ersättning blir följd av ett brott uppkommer eventuella förbrott till penningtvätt. Detta gäller främst förtäckta brott, exempelvis genom att medvetet lämna falska uppgifter på grund av skattemässiga skäl eller för att undgå tullavgifter.²²

Penningtvätt kan även genomföras så att vita lagliga pengar blir svarta, det vill säga motsatt penningtvätt eller penningmaskering. Detta kan exempelvis ske genom att pengar tas ut från ett bankkonto som kontanta medel och används i kriminell miljö.

---

¹⁸ Polisen, *Penningtvätt – polisens arbete*, 2019.

¹⁹ Se 1 kap. 6 § 1 st penningtvättslagen.

²⁰ Polisen, *Penningtvätt – polisens arbete*, 2019.

²¹ Polisen, *Så undviker du att bli penningmålverkter*, 2021.

²² Ekobrottsmyndigheten, *Penningtvättbrott*, u.å.

Ett annat exempel är att bolag förfalskar sina fakturor med avsikt att göra transaktioner såsom uttag och överföringar från egna konton till kontanta medel.²³

2.3 Penningtvätt på internationell nivå

Financial Action Task Force (FATF) är en mellanstatlig organisation som inrättades vid G7-toppmötet i Paris år 1989, då problematiken avseende penningtvätt blivit mer omfattande. FATF består av en arbetsgrupp vars uppgift är att föreskriva internationella standarder och underlätta implementering av åtgärder för att motverka penningtvätt, finansiering av terrorism och finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Idag består FATF av 39 medlemsländer och 9 regionala organ som når ut till över 200 jurisdiktioner. Sverige har varit medlem i organisationen sedan år 1990 och åtog sig som medlem i FATF en skyldighet att efterfölja organisationens rekommendationer om finansiella åtgärder och implementera dess standarder i svensk rättsordning. Varje medlemsland är även föremål för regelbundna granskningar som görs av FATF för att säkerställa att medlemmar och regionala organ följer de internationella standarderna.²⁴

FATF:s kom med de första 40 rekommendationerna år 1990 vars främsta fokus låg på att motverka brottslighet relaterat till droghandel. Rekommendationerna utökades och ändrades av arbetsgruppen inom FATF år 2001 med anledning av att rekommendationerna särskilt skulle kunna motverka finansiering av terrorism efter händelsen i USA den 11 september 2001. FATF gör kontinuerliga ändringar och uppdateringar av sina rekommendationer för att kunna stärka ramverket och anpassa det för att arbeta mot penningtvätt. De tar även fram vägledande dokument som kan användas som stöd vid införande och implementeringen av deras standarder. På regelbunden basis publicerar organisationen uttalanden om aktuella högriskländer för penningtvätt och finansiering av terrorism.²⁵

Genom FATF inrättas ett internationellt samarbete mellan medlemsländer och utvecklar gemensamma strategier. Organisationens arbete mot penningtvätt har blivit en utgångspunkt vid utformningen av flertalet nationella system genom sin omfattning. Exempelvis är FATF rekommendationerna utgångspunkten för EU:s penningtvättsdirektiv och förordningar inom unionen. Händelser som terrordåd och teknisk utveckling är gemensamma faktorer som gör att det internationella samarbetet fortskrider. Att även försvåra för kriminella att förflytta sig till ett annat land och fortsätta sin verksamhet på annan plats är en viktig faktor för samarbetet.²⁶

I det internationella samarbetet för att bekämpa penningtvätt återfinns även andra organisationer än FATF. En av dessa är Förenta nationerna (FN) som företagit åtgärder i form av diverse konventioner som ska motverka ekonomisk brottslighet.²⁷ Två konventioner som Sverige tillträtt är bland annat Narkotikabrottskonventionen och Palermokonventionen. Den förstnämnda har ett fokus på att motverka ekonomisk brottslighet med avseende på droghandel, medan den sistnämnda även

---

²³ Polisen, *Penningtvätt – polisens arbete*, 2019.

²⁴ Finansinspektionen, *FATF och andra aktörer*, 2023.

²⁵ M. Forsman, 2020.

²⁶ Prop. 2016/17:173 Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁷ Ibid, s. 170 ff.

innefattar åtgärder för att motverka ekonomisk brottslighet genom rättsligt bindande internationella verktyg. Palermokonventionen innefattar även utökade krav vid straffläggning av penningtvättbrott. Även Europarådet har år 1990 antagit en förverkandekonvention som innehåller bestämmelser om hur penningtvätt ska motverkas.²⁸

2.4 Penningtvätt på europeisk nivå

2.4.1 Den gällande unionsrättsliga penningtväftsregleringen

Sedan början av 1990-talet har penningtvättsdirektivet implementerats genom lag i Sverige och i övriga EU-länder. Penningtvättsdirektivet är ett EU-direktiv som omfattar olika åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism inom unionen.²⁹ Direktivet utgör även en del av det som benämns harmoniseringslagstiftning för EU:s inre marknad och antas ofta i samråd med FATF-rekommendationer. Hitintills har EU antagit fem penningtvättsdirektiv sedan början av 90-talet, varpå det första direktivet antogs i anslutning till tillkomsten av FATF.³⁰

Det första direktivet innehöll enbart 18 artiklar och antogs år 1991. Direktivet inrättade krav på att verksamheter inom den finansiella sektorn skulle granska kunders identitet, övervaka transaktioner och anmäla avvikande ekonomiskt beteende. Dock fokuserade kraven framförallt på pengar som kom från droghandel, men varje medlemsstat hade valmöjlighet att i sin nationella rätt även låta dessa regler omfatta annan kriminell verksamhet.³¹ Som en följd av att det första penningtvättsdirektivet fokuserade på droghandel, tillkom ett andra direktivet år 2001 i syfte att utvidga direktivets tillämpningsområde till att inkludera andra brott. Det nya direktivet inkluderade även andra verksamhetsutövare utöver företag inom den finansiella sektorn, såsom revisorer, skatterådgivare och kasinon.³²

Det tredje penningtvättsdirektivet antogs år 2005 och innefattade ett antal ändringar av föregående direktiv. I det nya direktivet utvidgades definitionen av penningtvätt till att nu även omfatta förbrott till penningtvätt som innehöll ett flertal typer av brottslig verksamhet. Även nya bestämmelser infördes med avseende på att verksamhetsutövare skulle motverka finansiering av terrorism, vilket bland annat tillkom med anledning av terrordådet i USA år 2001. Verksamhetsutövarnas ansvar om att inneha kunskap om sina kunder utvidgades genom krav för att kontrollera verklig huvudmans och kundens identitet.³³

Fjärde penningtvättsdirektivet antogs 10 år senare med stöd i artikel 114 FEUF och ställde ytterligare krav på verksamhetsutövare om att efterfråga information från

---

²⁸ SOU 2016:8 Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism – fjärde penningtvättsdirektivet, s. 67 f; Punkt 3, 4 och 36 i FATF:s rekommendationer.

²⁹ Finansinspektionen, *FI:s arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism*, 2019, s. 8 f.

³⁰ SOU 2016:8, s. 73.

³¹ Rådets direktiv 91/308/EEG (första penningtvättsdirektivet); Finansinspektionen, *FI:s arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism*, 2019, s. 8 f.

³² SOU 2016:8, s. 74; Finansinspektionen, *FI:s arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism*, 2019, s. 8 f.

³³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG (tredje penningtvättsdirektivet); Kommissionens direktiv 2006/70/EG.

kunder avseende affärsförbindelsens ändamål och art.³⁴ Den mest centrala förändringen i det nya direktivet var dock införandet av kravet på att bolag skulle ha riskbaserade arbetsätt för att motverka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och terrorfinansiering. Även tillsynsmyndigheternas möjlighet till att utfärda högre sanktionsbelopp vid penningtvättbrott utökades.³⁵

Det femte och nuvarande penningtvättsdirektivet antogs av EU år 2018. Förslag till hur direktivet skulle implementeras i svensk lagstiftning lämnades genom proposition 2018/19:150, som överlämnades till riksdagen från regeringen i juni år 2019. Lagändringarna trädde i kraft i januari år 2020 och utgör ett tilläggsdirektiv till det fjärde penningtvättsdirektivet. Bland annat omfattar ändringarna handel med virtuella valutor, förstärkt skydd för visselblåsare och att informationsutbytet mellan olika tillsynsmyndigheter ska effektiviseras.³⁶ Förändringarna är framtagna med anledning av den digitala och tekniska utvecklingen som fått en enorm framfart de senaste åren och därmed förenklat penningtvätt för kriminella. Skärpta åtgärder har införts, bland annat genom noggrannare processer vid kundkännedom för kunder inom ett högriskredjeland och begränsning av okända betalningsverktyg.³⁷

Enligt en rapport från Finansdepartementets bankenhet framhålls även att det femte penningtvättsdirektivet inte följer FATF:s rekommendationer i samma omfattning som föregående direktiv. FATF följer nu EU:s riktlinjer och har ändrat sina rekommendationer för att öka öppenheten i hur medlemsländer arbetar med åtgärderna.³⁸

2.4.2 Förslag på nytt penningtvättsramverk

Våren år 2020 framlades ett förslag med sex olika prioriteringar från EU-kommissionen avseende åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den första prioriteringen behandlar säkerställandet av ett funktionellt genomförande av AML-ramverket. Den andra prioriteringen behandlar hur en förenad regelbok ska upprätthållas inom EU med avseende på penningtvätt, medan den tredje omfattar AML-övervakning på ett europeiskt plan. De resterande prioriteringarna behandlar det gemensamma arbetet för motverkande av penningtvätt, informationsutbyte, straffrättsliga bestämmelser och det internationella AML-ramverket inom EU. Det nya förslaget innehåller inte bara utvecklingsåtgärder utan också genomgripande förändringar, varav en behandlar hanteringen av personuppgifter i anknytning till penningtvätt. Reglerna är en del av en förordning och innehåller diverse krav för att personuppgiftsbehandling ska vara i paritet med den allmänna dataskyddsförordningen. Ett av kraven behandlar tidsramen för personuppgiftsbehandling och ett annat vilken typ av personuppgift det rör sig om.³⁹

---

³⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2015/849; SOU 2016:8.

³⁵ SOU 2016:8, s. 75 ff; Finansinspektionen, *FI:s arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism*, 2019, s. 8.

³⁶ Prop. 2018/19:150 Skärpta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁷ Europaparlamentets direktiv 2018/843.

³⁸ M. Forsman, s. 32.

³⁹ Kommissionens förslag COM (2021) 420, s. 1 ff; European Commission Finance, *EU context of anti-money laundering and countering the financing of terrorism*, u.å.

Det nya förslaget är efterlängtad av European Data Protection Supervisor (EDPS), europeiska datatillsynsmannen på svenska. Anmärkningar finns dock om förslaget och har framhållits i ett yttrande av EDPS. Av yttrandet framgår att förbättringar behövs gällande att penningtvätsregleringen ska identifiera vilka typer av personuppgifter som är tänkta att behandlas och att det behövs tydligare krav för hanteringen av särskilda kategorier av personuppgifter. Andra synpunkter som lyfts av EDPS är att personuppgifter som behandlar etniskt ursprung eller sexuell läggning ska vara otillåtna. EDPS menar i sitt yttrande att penningtvätsarbetet måste beakta dataskyddsförordningen.⁴⁰

Det slutgiltiga förslaget om ny förordning är tänkt att börja gälla i januari 2025 och kommer i sådana fall att ersätta tidigare direktiv, då en förordning blir direkt tillämplig i medlemsstaterna och behöver inte implementeras i dess lagstiftning.⁴¹

2.5 Penningtvätt på nationell nivå

2.5.1 Penningtvättslagen

Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, det vill säga penningtvättslagen, är det nya regelverk som verksamheter inom finanssektorn ska tillämpa i sitt arbete mot penningtvätt. Regelverket är tänkt att motverka att verksamhetsutövare utnyttjas för penningtvätt och terrorfinansiering. Den nya lagen ersatte den tidigare penningtvättslagen dels med anledning av FATF:s ändringar, dels för att det fjärde penningtvättsdirektivet skulle införlivas i svensk nationell rätt.⁴²

Den gamla lagen ansågs bli för komplex om ytterligare paragrafer skulle läggas till och genom att problematiken avseende penningtvättsbrott blivit mer omfattande. Enligt penningtvätsutredningens betänkande framgick att en översyn av den tidigare lagen var nödvändig med tanke på att verksamhetsutövarens – exempelvis bankers – kontroll förändrades markant genom det fjärde penningtvättsdirektivet. Utredningen föreslog att lagen skulle göras om på ett sådant sätt att den var lättförståelig för alla berörda aktörer. I enlighet med utredningens förslag upphävdes tidigare penningtvättslag och en ny och mer systematiskt utförd lag antogs 2017 för att konkretisera regelverket för verksamhetsutövare. Den nya lagen trädde i kraft den 1 augusti 2017.⁴³

2.5.2 Kundkännedom och transaktionsövervakning enligt penningtvättslagen

Att ha förståelse för vem verksamheten samarbetar med och att ha en god kundkännedom är viktigt. Att inte ha en koll på vem kunden är kan ligga till grund för höga böter eller att bedriven verksamhet förbjuds. Ungefär 130 miljarder kronor tvättas från svart till vitt årligen enligt en rapport från bland annat Bolagsverket,

---

⁴⁰ EDPS yttrande 12/2021 om paketet med lagstiftningsförslag mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴¹ EY, *The EU AML Package – where is it in the legislative process?*, 2023.

⁴² Prop. 2016/17:173, s. 1–2 och s. 15 ff; Direktiv 2015/849.

⁴³ SOU 2016:8, s. 41–49.

Polisen och Ekobrottsmyndigheten.⁴⁴ Verksamhetsutövare löper en hög risk att utnyttjas till att omsätta olagliga pengar i syfte att det ska bli en del av det lagliga. Penningtvättslagen ställer därmed krav på att bolag ska ha en god kundkänedom och vidta åtgärder för att motverka penningtvätt. Med det avses att bolag ska ha god information om sina kunder och vilka affärer de gör för att undvika att utnyttjas för penningtvätt och med högre risker följer att starkare åtgärder ska vidtas.⁴⁵

Verksamhetsutövare behöver använda olika tillvägagångssätt för att upptäcka aktuella fall av penningtvätt för att kunna motverka problematiken, varav ett av dessa sätt är kundkänedom (*Customer Due Diligence*). Kundkänedom innebär att finansiella verksamheter, såsom banker, ska ha en god kundkänedom och riskbedömning av sina kunder.⁴⁶ Har inte banker eller andra verksamhetsutövare god kännedom om sina kunder får inte en affärsförbindelse upprättas eller finansiella transaktioner genomföras enligt 3 kap. 1 § penningtvättslagen.⁴⁷ Verksamhetsutövaren behöver inhämta data om den aktuella kunden för att förstå syftet med affärsförbindelsen, kunna behandla risker, övervaka transaktioner och granska kundens aktivitet. Om en affärsförbindelse redan har ingåtts är det nödvändigt att denna återgår med anledning av bristande kundkänedom, trots att utövaren inte har någon direkt förpliktelse att avsluta förbindelsen. En affärsförbindelse får dock inte upprättas om verksamhetsutövaren, genom sina produkter och tjänster, har en misstanke om att penningtvätt förekommer.⁴⁸ Situationer som kräver att verksamhetsutövaren har kundkänedom föreskrivs i 3 kap. 4–6 §§ penningtvättslagen. Av dessa framgår vilka transaktionstyper som kan medföra att åtgärder för kundkänedom behöver vidtas.⁴⁹

I 3 kap. 7–11 §§ penningtvättslagen anges vidare vilka åtgärder som ska vidtas vid identifiering och kontroll av den aktuella kunden. Uppgifter om kunden måste samlas in för att verksamhetsutövaren ska kunna identifiera och kontrollera kunden.⁵⁰ Uppgifterna som samlas in behöver däremot inte nödvändigtvis vara personuppgifter, det vill säga information som direkt eller indirekt kan kopplas till en levande fysisk person, utan kan vara uppgifter av mer generell karaktär.⁵¹ Enligt 3 kap. 10 § penningtvättslagen föreskrivs även skyldigheter för verksamhetsutövaren att granska huruvida kunden eller nära anhörig till en kund befinner sig i en politiskt utsatt ställning (PEP).⁵² En kund som är PEP eller känner någon som är det medför att extra åtgärder behöver vidtas, ofta i form av att en mer omfattande kundkänedom genomförs där mer kunddata ska samlas in, för att identifiera kunden och dennes anhöriga. Kunder som är bosatta i ett högrisk tredje land utanför EES, är amerikanska

---

⁴⁴ Ekobrottsmyndigheten, *Penningtvätt*, u.å.

⁴⁵ Ekobrottsmyndigheten, *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020–2021*, 2021; Punkt 1 i FATF:s rekommendationer.

⁴⁶ Finansinspektionen, *Kundkänedom*, 2023; Punkt 10 i FATF:s rekommendationer.

⁴⁷ Se 3 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁴⁸ Finansinspektionen, *Kundkänedom*, 2023.

⁴⁹ Se 3 kap. 4–6 § penningtvättslagen.

⁵⁰ Se 3 kap. 7–11 § penningtvättslagen.

⁵¹ Artikel 4.1 GDPR och IMY, *Personuppgifter*, 2021.

⁵² Se 3 kap. 10 § penningtvättslagen.

medborgare, betalar skatt i USA eller har vistats där sammanhängande de senaste 6 månaderna medför också att kundkännedomen blir mer omfattande.⁵³

Beroende på vilken kategori kunden tillhör, det vill säga om kunden är PEP, född i sanktionerat land eller likande, placeras kunden in under lämplig risknivå för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁵⁴ Kundrelationer som medför en lägre risk för penningtvätt innefattar reducerande åtgärder för kundkännedom medan tvärtom gäller för kundrelationen som medför en högre risk.⁵⁵ Kundrelationer med högre risk för penningtvätt innebär att utförligare kontroller, utredningar och bedömningar behöver genomföras på bankens kunder. Detta innebär att mer information inhämtas och tillika mer kunddata samlas in genom frågor såsom uppgifter om pengarnas ursprung, vilken affärsverksamhet som bedrivs och andra specificerade frågor om kundens ekonomiska ställning. Information samlas in om ändamålet för affärsförbindelsen för att åstadkomma en god och tillfredställande kundkännedom. Det är med andra ord risken med en tjänst, produkt eller affärsrelation och dess transaktionsvolym som styr vilka åtgärder som ska vidtas för att uppfylla en god kännedom om aktuell kund.⁵⁶

Den kunddata som verksamhetsutövaren samlar in genom kundkännedomsprocessen bör även bevaras i åtminstone fem år, varvid tiden startar vid dagen för affärsförbindelsens uppkomst och upphör om relationen avslutas. Vid undantagsfall kan informationen sparas i mer än fem år om relationen tyder på penningtvätt och ärendet behöver i sådana fall överlämnas till Finansinspektionen, men oavsett behöver verksamhetsutövaren meddela att uppgifterna sparas.⁵⁷

Ett annat tillvägagångssätt som banker använder sig av för att motverka penningtvätt är transaktionsövervakning (*transaction monitoring*). Transaktionsövervakning är en process som går ut på att verksamhetsutövare övervakar kunders transaktioner såsom insättningar, uttag och överföringar. Systemet har till syfte att identifiera misstänkt ekonomiskt beteende som kan tala för penningtvätt eller annan ekonomisk brottslighet. Transaktionsövervakning är uppdelat i två olika delar för att underlätta verksamhetsutövarens arbete. Den första delen av övervakningen handlar om att granska inhämtad kunddata som finns att tillgå i kundkännedomen. Därför måste denna information vara aktuell och tillfredsställande för att risken ska kunna bedömas. Även om kundens aktuella risk har förändrats ska detta framgå av underlaget för bedömningen. Den andra delen av övervakningen handlar om att verksamhetsutövare ska kontrollera kundens genomförda transaktioner. Detta görs för att analysera huruvida kundkännedomen är förenlig med kundens faktiska beteende.⁵⁸

---

⁵³ Svenska Bankföreningen, *Personer i politiskt utsatt ställning – PEP*, 2017; Punkt 12 i FATF:s rekommendationer.

⁵⁴ SOU 2016:8, s. 243–244; Prop. 2018/19:150, s. 40 ff; Punkt 19 i FATF:s rekommendationer.

⁵⁵ SOU 2016:8, s. 243–244 och se 3 kap. 15–16 §§ penningtvättslagen.

⁵⁶ SOU 2016:8; Finansinspektionen, *Kundkännedom*, 2023.

⁵⁷ Finansinspektionen, *Kundkännedom*, 2023.

⁵⁸ Finansinspektionen, *Övervakning*, 2023.

2.5.3 Särskilt om kundkännedomsprocessen och riskbedömning

Processen för kundkännedom är ett centralt verktyg för att banker ska kunna motverka penningtvätt. Vid kundmöten genomför banker betydande åtgärder för att upptäcka avvikande ekonomiskt beteende och därmed snabbare kunna förhindra riskerna med kundrelationen. Att det finns föreskrivna åtgärder är för att förse verksamhetsutövare med goda möjligheter till att upprätthålla ett verkningsfullt skydd mot penningtvätt. Regleringarna föreskriver i vilka situationer som det är tvingande med kundkännedom och preciserar kravet för dess omfattning. Regleringen ska däremot kombineras med ett riskbaserat tillvägagångssätt så att verksamhetsutövarna kan hantera riskerna likvärdigt oavsett vilken risknivå kunden har.⁵⁹

Föremålet för kundkännedomsprocessen är verksamhetsutövarens kunder, det vill säga individer som brukar utövarens tjänster eller produkter. Dock förekommer svårigheter att definiera vem som är kund när någon agerar för annans räkning.⁶⁰ Affärsförbindelsen mellan kunden och verksamhetsutövaren syftar till att en affärsmissig relation antas inneha en särskild varaktighet när den ingås.⁶¹ En affärsförbindelse ingås främst genom formella avtal, men kan också inledas genom konkludent handlande. Detta genom att kundrelationen inleds genom olika önskade transaktioner från kundens sida, och i sin tur skapar ett djupare förhållande av långvarig karaktär. En affärsförbindelse anses då upprättad, även om det inte var utgångspunkten i början av förbindelsen.⁶²

Med avseende på riskerna för arbetet mot penningtvätt framgår det av 2 kap. 1 § penningtvättslagen att en allmän riskbedömning ska göras av verksamhetsutövare själva för att avgöra huruvida risk finns att deras utbud kan användas för penningtvätt och i sådana fall dess omfattning. Det är alltså riskerna i verksamhetsutövarens egen verksamhet som avgör under vilka omständigheter som kundkännedom behövs, dock med hänsyn till de tvingande åtgärderna i 3 kap.⁶³ Riskbedömningens omfattning görs efter verksamhetens storlek och art med hänsyn taget till riskerna för att penningtvätt ska förekomma. Efter genomförd bedömning blir denna central för uppställandet av verksamhetsutövarens riktlinjer.⁶⁴ Förutom den allmänna riskbedömningen ska även en riskbedömning göras av verksamhetens kunder. Denna bedömning går ut på att bedöma den penningtvättsrisk som kunden kan generera vid ingående och pågående affärsförbindelse. Den riskprofil som skapas för kunden genom kundkännedom ska kontinuerligt uppdateras och följas upp när anledning till det föreligger.⁶⁵ Dock framgår inte explicit av lag eller andra bestämmelser hur kontinuerlig uppföljningen ska vara, utan det är upp till verksamhetsutövaren att upprätthålla en aktuell kundkännedom. När åtgärder vidtas beträffande enskild kund ska dessa vara förenliga med den aktuella kundens riskprofil. Ytterligare åtgärder får

---

⁵⁹ SOU 2016:8, s. 201 ff; Prop. 2016/17:173, s. 229 ff.

⁶⁰ Se 1 kap. 8 § p. 4 penningtvättslagen; SOU 2016:8, s. 200–201.

⁶¹ Se 1 kap. 8 § p. 1 penningtvättslagen.

⁶² SOU 2016:8, s. 199 ff.

⁶³ Se 2 kap. 1 § penningtvättslagen; Artikel 11 i direktiv 2015/849; Punkt 10 i FATF rekommendationer.

⁶⁴ Se 2 kap. 2 § penningtvättslagen; Prop. 2018/19:150, s. 40 ff.

⁶⁵ Se 3 kap. 13 § penningtvättslagen; Artikel 11 i direktiv 2015/849.

även vidtas av verksamhetsutövaren om denne anser att kundkännedomen inte är tillfredsställande.⁶⁶

---

⁶⁶ SOU 2016:8, s. 240–242; Prop. 2016/17:173, s. 249–251.

3 Skydd av personuppgifter vid kundkännedom

3.1 Inledning

Detta kapitel har till syfte att redogöra för förhållandet mellan penningtvättsregelverket och dataskyddsrättsligaregelverket. Kapitlet inleds med att introducera den allmänna dataskyddsförordningens (GDPR) syfte, tillämpningsområde och vilka rättsliga grunder som är starka respektive svaga med avseende på personuppgiftsbehandling vid kundkännedom. Kapitlet övergår sedan till att beskriva bankernas informationsskyldighet (öppenhet) gentemot kunden och huruvida det finns ett samspel mellan dataskydd och regler om motverkandet av penningtvätt. Kapitlet avslutas med att beskriva informationsutbytet och annan samverkan som förekommer mot penningtvätt.

3.2 Dataskyddsförordningens syfte och tillämpningsområde

I samband med att förordning 2016/679, den allmänna dataskyddsförordningen, blev tillämplig år 2018 ersattes den tidigare personuppgiftslagen (1998:204) vilket innebar ett flertal förändringar med avseende på svensk rätt.⁶⁷ Förordningen kompletteras i svensk rätt genom lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Den senare tillkom för att komplettera förordningen, något som är möjligt i enlighet med de s.k. öppningsklausuler som finns i denna (t.ex. artikel 6.2 GDPR). Även penningtvättslagen har i samband med detta anpassats för att överensstämma med dataskyddsförordningen.⁶⁸

3.2.1 Dataskyddsförordningens syfte

Dataskyddsförordningens främsta syfte är att skydda den enskilda individens grundläggande fri- och rättigheter, och i synnerhet deras rätt till skydd av personuppgifter. Att respektera enskilda individers privatliv innebär i allra högsta grad att hänsyn också ska tas till deras personliga integritet. Privatliv, personlig integritet och personuppgifter är begrepp som är nära förknippade med varandra och innefattar all information som berör en identifierad eller identifierbar levande enskilt individ. Begreppen innebär också att individen som är ändamål för behandling självt ska besluta och vem och/eller vilka som har befogenhet att erhålla individens uppgifter.⁶⁹

Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (EKMR) är numera svensk lag och ger uttryck för rätten till privatliv genom artikel 8.1 EKMR. Respekt för rätten till privat- och familjeliv

---

⁶⁷ Prop. 2017/18:105 Ny dataskyddslag.

⁶⁸ Prop. 2017/18:142 Författningsändringar på finansmarknadsområdet med anledning av EU:s dataskyddsförordning, s. 61; Prop. 2017/18:105, s. 48 ff.

⁶⁹ Artiklarna 2, 4.1 och 4.5 samt skälen 14–15, 26–27 i GDPR.

framgår också av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna i artikel 7. Stadgans bestämmelser är rättsligt bindande för alla EU:s medlemsstater. Artikel 8 i EU-stadgan anger också särskilt att fysiska personer har en rätt till skydd av sina personuppgifter samt att sådana uppgifter ska behandlas för bestämda ändamål med den registrerades samtycke eller en annan rättslig grund.⁷⁰ Dataskyddet för fysiska personers personuppgiftsbehandling finns även inskrivet i artikel 16 i FEUF, vilket utgör en särskild rättslig grund för att anta lagstiftningsakter om dataskydd.⁷¹

Även 2 kap. 6 § 2 st regeringsformen (RF) innefattar ett rättsligt skydd för individers personliga integritet mot offentlig inblandning, vilket omfattar övervakning och kartläggning av individuella relationer som genomförts utan samtycke. I regeringsformen, särskilt 1 kap. 2 § 1 och 4 st, betonas principen att offentlig makt bör tillämpas med hänsyn till att skydda den enskilda individens frihet och privatliv. Detta framgår även av artikel 7 i EU-stadgan och artikel 8.1 EKMR. De grundläggande bestämmelserna avseende rätten till privatliv och skydd av personuppgifter utgör grunden för lagstiftningen med avseende på hanteringen av personuppgifter, särskilt dataskyddsförordningen.⁷²

3.2.2 Dataskyddsförordningens tillämpningsområde

Vid behandling av personuppgifter blir dataskyddsförordningen tillämplig och det centrala är huruvida en uppgift, enskilt eller i kombination med andra uppgifter, kan hänföras till en levande individ. Åtgärder som anses utgöra behandling av personuppgifter kan exempelvis vara insamling, användning, spridning, lagring och begränsning.⁷³

För att dataskyddsförordningen ska bli tillämplig måste behandlingen omfattas av både dess materiella och territoriella tillämpningsområde. I artikel 2 i GDPR framgår det materiella tillämpningsområdet, vilket innebär att dataskyddsförordningen blir tillämplig vid helt eller delvis automatiserad behandling. Automatiserad behandling innebär att behandlingen av personliga uppgifter sker i elektroniskt format, medan delvis automatiserad behandling i stället innebär att uppgifter t.ex. samlas in manuellt för att senare sammanställas i ett elektroniskt format. Behandling som är helt manuell omfattas också av dataskyddsförordningen, men ska då ingå i ett register.⁷⁴

Det territoriella tillämpningsområdet anges i artikel 3 i GDPR och innebär att dataskyddsförordningen blir tillämplig när personuppgiftsbehandling har en viss förbindelse till EU. Oberoende av om personuppgiftsbehandlingen förekommer inom EU eller inte, blir dataskyddsförordningen tillämplig om den personuppgiftsansvarig eller biträde är etablerade inom EU. När verksamheter som behandlar personuppgifter erbjuder sina varor och tjänster till individer inom EU blir dataskyddsförordningen också tillämplig, trots att verksamhetsutövarna inte är etablerade i EU. Oberoende av vem som genomför själva behandlingen av

---

⁷⁰ Artiklarna 7–8 i EKMR; Artikel 7–8 i EU-stadgan.

⁷¹ Artikel 16 i FEUF.

⁷² Se kap 1–2 i Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform (regeringsformen); Artiklarna 7–8 i EKMR.

⁷³ Artikel 4 punkt 1–2 i GDPR; IMY, *Syfte och tillämpningsområde*, 2023.

⁷⁴ Artikel 2 i GDPR; IMY, *Syfte och tillämpningsområde*, 2023.

personuppgifter eller verksamhetstyp aktualiseras dataskyddsförordningens bestämmelser. Detta oavsett om dessa utgör privatpersoner, myndigheter, företag och andra typer av verksamheter.⁷⁵

Med tanke på att förordningen innefattar ett förstärkt skydd för enskilda individer så ställs också högre krav på de personuppgiftsansvariga, det vill säga verksamhetsutövare som samlar in, lagrar, utbyter eller på annat sätt behandlar personuppgifter. Behandling av personuppgifter är därför nödvändigt för att bankerna ska fullfölja penningtvättsdirektivets bestämmelser.⁷⁶ När bankerna innehar en affärsförbindelse med kund eller genomför transaktioner på uppdrag av kund innebär det att de behandlar personliga uppgifter om kunden. Likaså behandlas kundens personuppgifter vid granskning av dennes engagemang.⁷⁷ Banker som verksamhetsutövare måste beakta dataskyddsförordningen vid behandling av kundens personuppgifter. Avsikten med förordningen är inte att komplicera bankernas eller andra verksamhetsutövarens arbete utan snarare att säkerställa att fysiska personers grundläggande rättigheter respekteras i samband med behandling av deras personuppgifter.⁷⁸

3.3 Rättslig grund

Vid personuppgiftsbehandling måste behandlingen stödjas på någon av de sex rättsliga grunder som föreskrivs i artikel 6.1 i förordningen för att betraktas som laglig.⁷⁹ I ett yttrande från Integritetsmyndigheten (IMY), gällande genomförandet av 2018 års ändringsdirektiv till fjärde penningtvättsdirektivet och i ett yttrande från Artikel 29-arbetsgruppen, framhölls det vilka rättsliga grunder som kunde betraktas vara starka vid arbetet mot penningtvätt för banker som verksamhetsutövare. Rättslig förpliktelse (led c), allmänt intresse (led e) och berättigat intresse (led f) var de tre rättsliga grunder som bankerna kunde stödja sin personuppgiftsbehandling på vid insamlingen av kunddata. Samtycke (led a), avtals fullgörande (led b) och skydd av grundläggande intresse (led d) betraktades vara svaga rättsliga grunder vid bankers arbete mot penningtvätt.⁸⁰ Även uppgifter om lagöverträdelse i artikel 10 i GDPR kan, utöver artikel 6 i GDPR, betraktas som en rättslig grund i bred bemärkelse eftersom sådan personuppgiftsbehandling kan bli aktuell i samband med penningtvättbrott.⁸¹

3.3.1 Starka rättsliga grunder vid arbetet mot penningtvätt

Rättslig förpliktelse regleras i artikel 6.1 c i GDPR. När behandling är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska fullgöra en rättslig förpliktelse som åligger denne blir denna grund tillämplig. Enligt denna grund har även varje medlemsstat möjlighet att införa särskilda krav och åtgärder för att en lagenlig personuppgiftsbehandling ska genomföras. Avsikten med behandlingen av

⁷⁵ Artikel 3 i GDPR; IMY, *Syfte och tillämpningsområde*, 2023.

⁷⁶ Artikel 4 punkt 7 i GDPR; Svenska Bankföreningen, *Nya regler om skydd vid behandling av personuppgifter – GDPR*, 2018.

⁷⁷ SOU 2016:8, s. 239.

⁷⁸ Skäl 13 i GDPR; SOU 2016:8.

⁷⁹ Artikel 6 och skäl 13 i GDPR.

⁸⁰ IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

⁸¹ Artikel 10 i GDPR; IMY, *Personuppgifter som rör lagöverträdelse*, 2022.

personuppgifter ska framgå av den rättsliga förpliktelsen och var förståelig för såväl registrerad som ansvarig.⁸² Enligt IMY och Artikel 29-arbetsgruppen kan rättslig förpliktelse anses vara en lämplig rättslig grund med avseende på personuppgiftsbehandling vid arbetet mot penningtvätt. Det innefattar att banker har en lagstadgad förpliktelse att behandla personuppgifter för att motverka penningtvätt, varav denna grund blir underlag för sådana behandlingar. Banker kan stödja sig på grunden eftersom de bland annat har förpliktelse att tillhandahålla register över sina kunder.⁸³

I artikel 6.1 e i GDPR återfinns den rättsliga grunden för allmänt intresse. Med allmänt intresse åsyftas att personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att uträtta uppgiften av allmänt intresse eller som del av en myndighetsutövning.⁸⁴ Allmänt intresse är även tätt sammankopplat med led c, då det sällan är något som är av rättslig förpliktelse men inte samtidigt av allmänt intresse.⁸⁵ Däremot har den registrerade rätt att göra invändningar mot behandling som grundar sig på led e enligt artikel 21 i GDPR, vilket inte gäller för behandlingar som grundar sig på led c.⁸⁶ Vid allmänt intresse som rättslig grund blir även penningtvättslagen aktuell genom 2 kap. 2 § dataskyddslagen. Detta eftersom det i lagen understryks att personuppgiftsbehandling får genomföras för att fullgöra en arbetsuppgift som är av allmänt intresse och följer av lag eller annan författning. I och med att penningtvättslagen blir relevant i detta avseende, framhåller IMY i sitt yttrande att denna rättsliga grund är viktigt för arbetet mot penningtvätt.⁸⁷

Berättigat intresse (även kallad intresseavvägningsregeln) är den tredje rättsliga grunden som framhålls vara stark vid motverkande av penningtvätt och återfinns i led f. Denna grund blir tillämplig när behandlingen av personuppgifter är nödvändig för ändamål som berör tredje parts eller den personuppgiftsansvariges berättigade intresse.⁸⁸ Personuppgiftsbehandling kan ha direkt eller indirekt stöd i lagen, där lagstöd kan syfta till att personuppgifter ska användas trots att inte någon egentlig skyldighet finns. Även i de fall där stöd i lagen inte finns kan ändå en behandling av personliga uppgifter betraktas vara nödvändig. I bankernas verksamhet samlas kunddata in och personuppgifter behandlas för att bankerna har ett eget intresse av att minimera risker som kommer i takt med mottagande av kunder. I vissa situationer går det inte att finna stöd i lagen, avtal kan inte upprättas och samtycke kan inte samlas in varvid intresseavvägningsregeln kan vara ett alternativ. Men om den registrerades grundläggande fri- och rättigheter eller intressen är av större vikt och är i behov av skydd får led f inte användas.⁸⁹ En avvägning ska alltså göras och det

---

⁸² Artikel 6.1 led c i GDPR; S. Öman, 2021.

⁸³ IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42); Prop. 2021/22:251 Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism; Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014, s. 20.

⁸⁴ Artikel 6.1 led e i GDPR.

⁸⁵ Prop. 2021/22:251.

⁸⁶ Artikel 21 i GDPR.

⁸⁷ S. Öman, 2021; Artikel 44 i direktiv 2015/849.

⁸⁸ Artikel 6.1 led f i GDPR; Artikel 30 i direktiv 2015/849.

⁸⁹ SOU 2021:42 Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

framgår av skäl 47 i GDPR att en omfattande granskning ska genomföras för att avgöra vems intresse som väger tyngst.⁹⁰

3.3.2 Svaga rättsliga grunder vid arbetet mot penningtvätt

Samtycke är en av de rättsliga grunder som betraktas vara svag vid motverkande av penningtvätt. Samtycke regleras i led a i artikel 6.1 i GDPR och innebär att samtycke från den registrerade, i detta fall bankens kunder, ska ha lämnats för att dennes personuppgifter ska få ligga till grund för behandling av ett eller flera ändamål.⁹¹ I artiklarna 7.3 och 7.4 i GDPR framgår det bland annat att samtycke går att återkalla och ska lämnas frivilligt, vilket gör att grunden betraktas som en svag rättslig grund i syftet att motverka penningtvätt. Detta med anledning av att grunden vid en kundkännedomsprocess medför att den registrerade kan återkalla samtycket till att hans personuppgifter behandlas för att undanhålla kriminell aktivitet.⁹² Samtycker inte kunden resulterar detta i att banker inte kan inleda en affärsförbindelse på grund av otillräcklig kundkännedom. En affärsförbindelse kan inte heller inledas med kunden om dennes tolk vid mötet inte samtycker till att banken för in tolkens personuppgifter i formuläret, såsom personnummer och namn. Tolkens personuppgifter är nödvändiga för banken att föra in för att veta vem som närvarat och översatt till kund om kunden eventuellt hamnar under utredning för penningtvätt.⁹³

En annan rättslig grund som betraktas vara svag vid motverkandet av penningtvätt återfinns i led b och behandlar den rättsliga grunden avtalsfullgörande. Avtalsfullgörande innebär att behandling är nödvändig vid fullgörandet av ett avtal där den registrerade är part eller för att tillämpa åtgärder som den registrerade begär innan avtalets ingående.⁹⁴ Denna grund blir tillämplig i de fall banken vill kontrollera hur den registrerade betar sig vid ingående av avtal. Om banken i ett tidigt skede upptäcker avvikande aktivitet kan det leda till att avtalsrelationen mellan banken och kund avslutas.⁹⁵ Däremot bedömer inte IMY att grunden är tillämplig vid motverkande av penningtvätt, och vid kundkännedomsprocessen får den enbart betydelse beroende på ändamålet och nödvändighet. Det vill säga att avtalsfullgörandet är mer tillämpligt vid ingående av kundrelationer för personuppgifter såsom adress med avsikt att skicka ut information från banken.⁹⁶

Skydd av grundläggande intresse återfinns i led d och innebär att behandling blir tillämplig när den registrerades eller någon annan fysisk persons intressen av väsentlig karaktär ska skyddas, vilket även framgår av skäl 46 i GDPR.⁹⁷ Den är tänkt att användas i nödsituationer, såsom när någons liv är i fara i samband med en olycka. Personuppgiftsbehandling som sker vid bankers arbete mot penningtvätt har sällan en sådan karaktär. Denna rättsliga grund ska dessutom som utgångspunkt

---

⁹⁰ Skäl 47 i GDPR; Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014.

⁹¹ Artikel 6.1 led a i GDPR.

⁹² Artiklarna 4.11, 7.3 och 7.4 i GDPR; IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

⁹³ Svenska Bankföreningen, *Att bli bankkund*, 2022.

⁹⁴ Artikel 6.1 led b i GDPR.

⁹⁵ SOU 2021:42.

⁹⁶ IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

⁹⁷ Artikel 6.1 led d och skäl 46 i GDPR.

endast tillämpas om personuppgiftsbehandlingen inte kan genomföras med stöd av någon annan rättslig grund, varvid grunden inte kan anses vara stark för arbete mot penningtvätt eftersom bankerna kan finna stöd i andra rättsliga grunder.⁹⁸

3.3.3 Uppgifter om lagöverträdelse

Utöver de rättsliga grunder som föreskrivs i artikel 6 i GDPR kan bestämmelserna i artikel 10 i GDPR också betraktas utgöra en rättslig grund i bred bemärkelse. Artikeln behandlar personuppgifter som rör överträdelse av lag och innefattar bland annat uppgifter om någon som har begått brott, blivit fälld respektive frikänd i domstol i ett brottmål eller någon som är misstänkt för ett brott. Enligt dataskyddsförordningen betraktas inte personuppgifter om lagöverträdelse utgöra personuppgifter av känslig karaktär, men omfattas ändå ett genomgripande skydd med avseende på artikel 10 i GDPR. Som huvudregel är det dock inte alla verksamhetsutövare som har tillåtelse att behandla sådana här typer av personuppgifter utan enbart myndigheter. Deras behandling ska däremot stödjas på en rättslig grund och vara nödvändigt för uppdraget. I undantagsfall, för rättsliga förpliktelser eller rättsliga anspråk, får dock personuppgifter om lagöverträdelse behandlas av andra än myndigheter, såsom banker. Om en bank misstänker att deras kund ägnar sig åt ekonomisk brottslighet såsom penningtvätt innehar banken en förpliktelse att undersöka och anmäla kunden för penningtvätt i enlighet med penningtvättslagen.^{99 100}

3.4 Bankernas informationsskyldighet mot kunden

En förutsättning för att det finansiella systemet ska fungera är att förtroende föreligger för systemet och utövarna som är verksamma inom det. För bankerna är förtroendet väsentligt för att de ska kunna fullfölja sina ekonomiska åtaganden. Även i andra sammanhang är det väsentligt att bankerna bibehåller systemets förtroende för att det ska verka så effektivt som möjligt eftersom kunderna kan förlita sig på att de erhåller korrekt behandling av sin bank.¹⁰¹ För att uppfylla dataskyddsförordningens krav om att skydda den registrerade behöver verksamheten implementera nödvändiga skyddsåtgärder vid personuppgiftsbehandling enligt artikel 25 i GDPR. För att banken ska kunna upprätthålla en god relation med kunden krävs därför att banken innehar interna rutiner för att skydda kunden mot personuppgiftsincidenter.¹⁰² Ett förebyggande arbete behöver vidtas av banken för att kunna skydda kundernas personliga integritet vid personuppgiftsbehandling som har till syfte att motverka penningtvätt.

Principen om laglighet, korrekthet och öppenhet som regleras i artikel 5.1 i GDPR är en av dataskyddsförordningens mest centrala principer. Principen framhåller att personuppgifter, i relation till den registrerade, ska hanteras på ett öppet sätt. Det innebär att den som är personuppgiftsansvarig har skyldighet att tillhandahålla

---

⁹⁸ S. Öman, 2021.

⁹⁹ Artikel 10 i GDPR; 3 kap. 8–9 §§ i lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

¹⁰⁰ IMY, *Personuppgifter som rör lagöverträdelse*, 2022.

¹⁰¹ Sveriges Riksbank, *Den finansiella infrastrukturen*, 2022; Artikel 44 i direktiv 2015/849.

¹⁰² Artiklarna 25, 33–34 och skäl 85–88 i GDPR.

information, bl.a. om ändamålet med behandlingen av personuppgifter till den registrerade.¹⁰³ Med utgångspunkt i denna princip preciserar artikel 12 i GDPR hur sådan informationen ska tillhandahållas, med andra ord vilka krav som informationen ska tillgodose. Några av de krav som ställs på informationen som ska tillhandahållas den registrerade innebär att den ska vara kort, koncis, förståelig och i lättillgängligt format.¹⁰⁴ Beroende på om personuppgifterna inhämtas direkt från registrerade eller tredje part ska informationen ha ett särskilt innehåll. Innehållskraven regleras i artiklarna 13 och 14 i GDPR, vilket innefattar syftet och den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen.¹⁰⁵

Trots att kunden har rättigheter enligt artikel 13 och 14 i GDPR och att banken har en informationsskyldighet gentemot sina kunder får inte banken lämna ifrån sig information till kunden om att personuppgifter behandlas vid upptäckt av ett avvikande ekonomiskt beteende i enlighet med 5 kap. 7 § penningtvättslagen.¹⁰⁶ Om banken har valt att stödja sin personuppgiftsbehandling på rättslig förpliktelse (artikel 6.1 c) har kunden heller inte rätt att invända mot behandlingen enligt artikel 21 i GDPR. Stöds behandlingen i stället på allmänt eller berättigat intresse (artikel 6.1 e eller f) har däremot kunden sådan rätt att invända mot behandlingen.¹⁰⁷

När kunden lämnar personliga uppgifter för behandling hos banken har denne även rätt att från banken få försäkran om hur dessa uppgifter behandlas och få tillgång till de uppgifterna.¹⁰⁸ Kunden kan exempelvis besöka sin bank och begära ut de personuppgifter banken tillhandahåller om kund om kunden skulle vilja kontrollera att uppgifterna behandlas utefter dataskyddsförordningens bestämmelser.

3.5 Avgöranden, granskningar och exempel

Varken på europeisk eller internationell nivå finns det dock uppmärksammade avgöranden som behandlar bankernas öppenhet, informationsplikt och förhållandet mellan dataskyddsförordningen och penningtvätt. En analog tillämpning kan dock göras till avgöranden som i stället avser skattskyldiga eftersom skattemyndigheter och banker följer liknande rutiner med avseende på personuppgiftsbehandling. Skattemyndigheter kan begära in personuppgifter för att fastställa någons skattskyldighet, liksom bankens inhämtande av kunddata för kundkännedomprocessen som blir underlag för utredning om penningtvätt.¹⁰⁹

Frågan om att begära in personuppgifter som en del av en utredning om skattskyldighet togs nyligen upp i ett mål som överlämnats till EU-domstolen för ett förhandsavgörande, nämligen mål C-175/20. Målet handlade om en lettisk skattemyndighet som begärt att ett internetbaserat reklamföretag skulle överlämna information om sålda fordon via webbplatsen och särskilda uppgifter om säljaren. Tillgången till sådan information skulle i det aktuella målet beviljas utan

¹⁰³ Artikel 5.1 i GDPR; Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet enligt förordning 2016/679, s. 6 ff.

¹⁰⁴ Artikel 12 i GDPR; Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet enligt förordning 2016/679, s. 7 ff.

¹⁰⁵ Artiklarna 13–14 i GDPR; Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer, s. 8.

¹⁰⁶ Se 5 kap. 7 § penningtvättslagen; Prop. 2016/17:173.

¹⁰⁷ Artikel 21.1 i GDPR.

¹⁰⁸ Artikel 15 i GDPR.

¹⁰⁹ Skatteverket, *Behandling av personuppgifter*, u.å.

tidsbegränsning. Skattebetalaren hade motsatt sig detta, varpå målet till slut landade hos EU-domstolen. EU-domstolen slog fast ett antal kriterier för att avgöra om behandlingen stämde överens med principerna i dataskyddsförordningen. Däribland framgick det att de uppgifter som efterfrågas av aktuell myndighet vid utredningar ska vara adekvata och relevanta samt att uppgifterna ska begränsas till endast vad som är nödvändigt för ändamålet med behandlingen. Med domen förtydligar alltså domstolen att alla typer av uppgifter inte kan begäras in och att bevisbördan ligger på den personuppgiftsansvarige. Trots att domen i sig inte berör banker eller penningtvätt kan EU-domstolens resonemang i domen ändå tänkas vara vägledande för framtida mål med avseende på arbetet mot penningtvätt eftersom det också innefattar utredning, insamling av personuppgifter och skyldighet mot kund.¹¹⁰

En uppmärksam granskning som däremot berör banker, men inte avgjorts i domstol, är det så kallade Klarna-fallet som speglar vikten av informationsskyldighet (öppenhet) mot kund. Klarna-fallet är en granskning gjord av IMY och handlade om huruvida bolaget i enlighet med dataskyddsförordningen underrättade sina kunder om personuppgiftsbehandlingen på deras webbplats. IMY framhöll i sitt beslut att Klarna brutit i att lämna tillräckligt med information om bland annat ändamålet med behandlingen och på vilken rättslig grund personuppgifter behandlades. IMY betonade även i sitt beslut att den information som lämnats till kunderna varit direkt vilseledande. Klarna hade överträtt bestämmelserna i dataskyddsförordningen och påfördes därför en sanktionsavgift på ungefär 724 000 euro. Beslutet var inte av banbrytande karaktär, men belyser ändå vikten av transparens och att kravet på öppenhet inte går att avtala bort.¹¹¹

En händelse som också förtydligar dilemmat med bankernas informationsskyldighet är den så kallade Swedbank-skandalen. Swedbank, tillsammans med Danske Bank, påstods ha varit involverade i en omfattande penningtvättshärva när det mellan åren 2007 och 2015 hade slussats ungefär 40 miljarder kronor från misstänkta konton i bankerna till konton i Baltikum. Dåvarande VD för Swedbank stod fast vid att banken inte varit involverad i händelsen, men undersökningar visade att ett 50-tal transaktioner, som alla uppvisat misstänkt penningtvätt, gjorts av kunder i Swedbank. Även i Danske Bank förekom transaktioner om misstänkt penningtvätt. Åtal väcktes mot Swedbanks VD avseende penningtvätt och grovt svindleri, men hen friades från samtliga åtalspunkter i tingsrätten. Trots att målet inte ledde till en fällande dom, visar det ändå på att bankerna också är under uppsikt och kan även ha ett eget intresse av att arbeta mot penningtvätt för att inte utnyttjas.¹¹²

3.6 Samspel mellan dataskydd och regler om motverkandet av penningtvätt

Bankernas arbete innefattar att samla in och behandla personliga uppgifter från kunder i flera steg för att efterfölja lagstiftningen på området. Penningtvättslagen innehåller i 5 kap bestämmelser om huruvida personuppgiftsbehandling ska utföras av verksamhetsutövare, i detta fall banker, för att upptäcka penningtvätt. Med andra

---

¹¹⁰ Mål C-175/20, "SS" mot Valsts ieņēmumu dienests, ECLI:EU:C:2022.14.

¹¹¹ IMY, *Beslut efter tillsyn enligt dataskyddsförordningen – Klarna Bank AB*, 2022.

¹¹² SVT Nyheter, *Penningtvättsskandalen i Swedbank*, 2022.

ord är bankernas ändamål med behandlingen av personuppgifter att uppfylla sina förpliktelser utifrån aktuell lag. Om ändamålet förändras behöver bankerna dels beakta principerna i artikel 5 i GDPR, dels uppfylla minst en av de rättsliga grunder som framgår av artikel 6 i GDPR.¹¹³

Det fjärde penningtvättsdirektivet reglerar att direktivet ska läsas mot bakgrund av dataskyddsförordningen genom artiklarna 41 och 43, som är bestämmelser om huruvida personuppgifter är tänkta att behandlas. Artikel 41 i direktivet föreskriver situationer där personuppgifter får behandlas för att motverka penningtvätt, och artikel 43 att personuppgifter som behandlas med avsikten att motverka penningtvätt ska, enligt dataskyddsförordningen, betraktas vara av allmänt intresse. I artikel 41.2 framgår bland annat att personuppgifter enbart får behandlas av banken om avsikten är att motverka penningtvätt. Om avsikten är en annan får behandlingen inte genomföras med utgångspunkt i penningtvättsdirektivet. Innan en affärsförbindelse eller transaktion fullbordas har banken en skyldighet att informera kunden om att deras personuppgifter kommer att behandlas, enligt artikel 41.3 i direktivet. Kunden ska även motta information om dennes skyldigheter gentemot banken. Ett undantag återfinns dock i artikel 41.4 som gör att banken kan undgå kravet på informationsskyldighet. Det innebär att banken har möjlighet att begränsa kundens information om den aktuella personuppgiftsbehandlingen.¹¹⁴

3.7 Informationsutbyte och annan samverkan mot penningtvätt

Med anledning av den ökande brottsligheten med penningtvätt och därmed omfattande problematik för samhället, har banker och andra utövare inom denna sektor fått intensifiera sitt arbete med motverkandet av penningtvätt. År 2021 gjordes en utredning med avseende på ytterligare åtgärder mot penningtvätt och terrorfinansiering. Utredningen tillsattes för att utveckla bankernas penningtvättsarbete och förbättra deras åtgärder, såsom att informationsutbytet mellan aktörer ska förenklas vid misstanke om penningtvättsbrott.¹¹⁵

Utredningens förslag som lämnades i maj 2021 har däremot medfört att flera insatser inkommit med delvis kritiska yttranden, bland annat från IMY. IMY:s fokus ligger på att skydda kundens grundläggande fri- och rättigheter när deras personuppgifter samlas in av utövare - exempelvis banker. Efter att IMY granskat utredningen framhåller myndigheten att utredningen och därmed de nya åtgärderna ger banker och berörda myndigheter mer genomgripande möjligheter att behandla personuppgifter för motverkandet av penningtvätt. Men IMY påpekar att dataskyddsförordningen samtidigt måste efterföljas för att åtgärderna ska bli aktuella, och framförallt att minst en av de rättsliga grunderna i artikel 6 GDPR måste vara tillämplig för att behandlingen ska vara tillåten.¹¹⁶

---

¹¹³ S. Öman, 2021.

¹¹⁴ SOU 2016:8, s. 312; Prop. 2016/17:173.

¹¹⁵ SOU 2021:42; Prop. 2021/22:251.

¹¹⁶ IMY:s yttrande över betänkandet Stärka åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

Rättslig förpliktelse, artikel 6.1 c, framhålls som den rättsliga grunden för bankers och andra aktörers samverkan enligt utredningen.¹¹⁷ Däremot är inte IMY övertygad om att sådan samverkan innefattar rättslig förpliktelse i enlighet med dataskyddsförordningen. IMY framhåller att skyldigheten finns i att andra aktörer ska motta uppgifter och att samverkan är valfri, vilket innebär att banker kan låta bli att lämna information. IMY delar däremot utredningens slutsats om att en beslutad samverkan kan stödjas på artikel 6.1 e GDPR vid personuppgiftbehandling, under förutsättning att behandlingen anses vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Det allmänna intresset i det enskilda fallet utgörs av penningtvättslagen.¹¹⁸

IMY har även i ett beslut tagit ställning till att berättigat intresse i enskilda fall kan överväga kundens integritetsintresse. Det aktuella beslutet handlade om att Danske Bank ville behandla uppgifter som rörde lagöverträdelse avseende tidigare kunder, som de avslutat relationen med enligt bestämmelser i penningtvättslagen. Banken vände sig dock till IMY med anledning av att de ville utbyta information inom koncernen för att säkerställa att denna information om misstänkt penningtvätt gjordes tillgänglig för alla delar inom bankkoncernen. Banken menade att informationsutbytet var nödvändigt för att inte de aktuella kunderna skulle kunna bli kund i en annan filial inom koncernen. IMY klargjorde i beslutet att dataskyddsförordningens bestämmelser om berättigat intresse skulle tillämpas för att banken skulle få behandla personuppgifter om lagöverträdelse. Bankens begäran godkändes av IMY med förbehåll i att kunna återkallas om bankens behandling inte följde dataskyddsförordningen.¹¹⁹

Ett mål från EU-domstolen som också berör allmänt och berättigat intresse är de förenade målen C-37/20 och C-601/20. I domen från 2022 slog EU-domstolen fast att bestämmelserna i EU:s penningtvättsdirektiv gällande publicering av register över verkligt huvudmannaskap var oförenligt med de grundläggande rättigheterna i EU-stadgan. I det aktuella målet klargjorde domstolen att även om målet var att motverka penningtvätt, var det varken nödvändigt eller proportionerligt att uppgifterna blev tillgängliga för allmänheten för att målet skulle uppnås. EU-domstolen noterade även att verksamhetsutövare kunde visa på berättigat eller legitimt intresse för att få tillgång till ett offentligt register där personuppgifter fanns tillgängliga för tredje part. Den aktuella domen visar EU-domstolens tolkning av att delning av individers personuppgifter med tredje part utgör ett allvarligt intrång i de grundläggande rättigheterna, och att granskning av sådan delning kommer göras noggrannare. Målet i sig berör särskilt EU-stadgans grundläggande rättigheter och förhållandet till penningtvättsdirektivet, men exemplifierar hur EU-domstolen närmar sig liknande principer som kan gälla för sammanhang inom ramen för dataskyddsförordningen.¹²⁰

Utredningen om att stärka åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism nämner även en annan typ av samverkan, nämligen särskild samverkan. Särskild samverkan innefattar att personuppgifter som är integritetskänsliga och

---

¹¹⁷ SOU 2021:42, s. 375 ff.

¹¹⁸ IMY:s yttrande över betänkandet Stärka åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

¹¹⁹ IMY, *Beslut om tillstånd att behandla personuppgifter om lagöverträdelse*, 2022.

¹²⁰ Förenade målen C-37/20 och C-601/20, *Luxembourg Business Registers*, ECLI:EU:C:2022:912.

sekretessbelagda lämnas ut av myndigheter till banker. För att säkerställa att sådana uppgifter inte ska hamna i obehörigas händer, föreslår utredningen bestämmelser om tystnadsplikt och särskilt förbehåll.¹²¹ Detta eftersom det i artikel 5.1 f framgår att personuppgiftsbehandling ska genomföras med en lämplig säkerhetsnivå.¹²² Avvägningen om lämplig säkerhetsnivå ska även beakta riskerna som uppkommer i samband med personuppgiftsbehandling enligt artikel 32.2 GDPR. IMY framhåller i sitt yttrande, mot bakgrund av dataskyddsförordningen, att personuppgifter ska skyddas mot obehörig åtkomst och integritetsskyddet beaktas med anledning av särskild samverkan. IMY menar på att respektive aktör, oavsett om denne är myndighet eller utövare, bär ett ansvar för att utforma riktlinjer som gäller visst informationsutbyte. Detta för att mer omfattande åtgärder behövs för att ge skydd åt enskilda individers rättigheter och personliga integritet. Som ett förslag föreslår IMY att krav bör införas avseende noggrann dokumentation som ger en förklaring till bakgrunden till samverkan och varför behandling av personuppgifter är nödvändigt i det enskilda fallet. Med detta åsyftas att garantera en öppen och pålitlig behandling av personuppgifter.¹²³

---

¹²¹ SOU 2021:42, s. 149 f.

¹²² Artikel 5.1 led f i GDPR.

¹²³ IMY:s yttrande över betänkandet Stärka åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

4 Avslutande diskussion och slutsats

Samhällets digitala utveckling gynnar såväl den enskilda individen som den ekonomiska brottsligheten. Nya tillvägagångssätt används av kriminella för att begå penningtvättbrott där olagliga svarta medel tvättas vita genom bankernas system.¹²⁴ Penningtvätt som brottslig handling återfinns runt om i hela världen, varvid bestämmelser för att motverka sådan brottslighet har tillkommit på internationell, europeiskt och nationell nivå genom diverse lagstiftning, rekommendationer och riktlinjer.¹²⁵

Bankerna åläggs ett antal förpliktelser vad gäller insamlingen och behandlingen av personuppgifter. Bland annat är syftet bakom EU:s penningtvättsdirektiv att följa samhällets utveckling i arbetet mot att förhindra penningtvätt, varpå samtliga ändringar ständigt görs.¹²⁶ Det anser jag kan utgöra vissa svårigheter för bankerna att ständigt anpassa sig efter de nya ändringarna som införts i det gamla direktivet. Tanken med den nya förordningen är därför att ersätta det gamla penningtvättsdirektivet och vara i linje med dataskyddsförordningen för att underlätta förhållandet mellan de betydande regelverken och kanske därmed främja bankernas utmanade position. Förslaget tar större hänsyn till individen än vad tidigare direktiv gjort, vilket därmed innefattar ett vidare skydd för kundens rättigheter och personliga integritet.¹²⁷ IMY betonar dock att åtgärder kan behöva införas för att garantera ett skydd för individens personliga integritet.¹²⁸ Ständiga förbättringar bör också tilltas avseende skyddet för den personliga integriteten även om lagstiftningen anpassas till samhällets utveckling. Frågan som däremot återstår är huruvida detta respekteras och om intrång sker eller inte. Om den nya förordningen implementeras för att motverka dagens penningtvätts problematik skulle det kunna finnas risk att individens skydd ger efter då samverkan mellan utövare och myndigheter leder till mer omfattande informationsutbyte utanför den aktuella verksamheten. Det blir därmed kanske ännu viktigare för banker att anpassa interna rutiner efter förordningens riktlinjer där såväl dataskyddsförordningen som penningtvättslagen är tänkt att beaktas.

Bankerna har förpliktelser att inhämta och behandla personliga uppgifter om sina kunder när åtgärder vidtas för att upprätthålla kundkännedom, vilket är en tvingande bestämmelse i penningtvättslagen.¹²⁹ Kundkännedomsprocessen är ett centralt verktyg i arbetet mot penningtvätt varav en god kundkännedom ska finnas vid ingåendet av affärsförbindelsen mellan kund och bank. Kundkännedomen ska lämpligen också följas upp under pågående förbindelse, men hur frekvent detta ska ske är upp till banken att bestämma dock vanligtvis fem år.¹³⁰ Kundkännedom

¹²⁴ Polisen, *Bankers kontroll kartläggs av kriminella för att tvätta pengar*, 2023.

¹²⁵ SOU 2021:42.

¹²⁶ SOU 2016:8.

¹²⁷ Kommissionens förslag COM(2021) 420.

¹²⁸ IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

¹²⁹ Se 3 kap. penningtvättslagen; SOU 2016:8.

¹³⁰ SOU 2021:42; Finansinspektionen, *Kundkännedom*, 2023.

innefattar att banken behandlar såväl personlig som ekonomisk information om kunden för att identifiera och verifiera den. Följande görs av banken för att ha underlag som kan användas för att övervaka och granska kundens aktivitet, men också för att upptäcka risker.¹³¹ Beroende på vilken risknivå kunden bedöms ha varierar också åtgärderna som kan behöva vidtas och om ett avvikande beteende framkommer i kundens bankengagemang eller kundkännedom.¹³² En kund som är PEP är ett exempel på en kund som innehar högre risknivå och där extra åtgärder behöver vidtas från bankens sida. I dessa situationer samlas mer data in om den aktuella kunden och likaså dennes familj, men även andra med relation till kunden om så är nödvändigt.¹³³ Däremot väcks ju frågan om vad som faktiskt är nödvändigt och om detta innebär ett intrång i den personliga integriteten för kunden, familjen och andra anhöriga. Både penningtvättslagen och dataskyddsförordningen innefattar dock bestämmelser som betonar att uppgifter av känsligare karaktär får behandlas så länge de är nödvändiga för att uppnå dataskyddsförordningens bestämmelser. Är en riskbedömning från bankens sida väsentlig eller att de behöver inhämta mer omfattande information för att avgöra kundens risknivå anses detta nödvändigt enligt lag.¹³⁴

Banken får även behandla känsliga personuppgifter för att uppnå den övervakningsskyldighet som åläggs dem för att genomföra en god kundkännedom¹³⁵, men vad som innefattar en "god" kundkännedom framgår inte av lag och inte heller av praxis. Definitionen av vad som är en god och tillfredställande kundkännedom i bankens ögon respektive vad som inte är det tycker jag är vag. En tillfredställande kundkännedom kan enligt mig innebära alltifrån att kunden ger tillräckligt med goda svar på ställda frågor så följdfrågor inte blir nödvändiga eller måste kunden utveckla sina svar för att ge tillfredställande svar. Exempelvis om en kund kommer med en tolk för att inleda en relation med banken ska tolkens namn och personuppgifter dokumenteras i kundkännedomen för att den ska betraktas vara god. Men om tolken i sin tur inte önskar att banken samlar in denna information, så avböjs troligen kunden i fråga att öppna konto. Oavsett så kräver bankens arbete mot penningtvätt att uppgifter behöver inhämtas för att kunna uppmärksamma avvikande beteende, däremot återstår frågan om bankens intresse väger tyngre än kundens.

Bankerna behöver dock tillgodose dataskyddsförordningens krav när de behandlar personliga uppgifter i anknytning till att åtgärder vidtas för att åstadkomma kundkännedom. Bankerna behöver därför bland annat beakta principerna i artikel 5 GDPR och stödja sin behandling på en rättslig grund som framgår av artikel 6 GDPR. De tre rättsliga grunder som centrala i bankernas arbete mot penningtvätt är rättslig förpliktelse, allmänt och berättigat intresse. Rättslig förpliktelse betraktas vara den starkaste rättsliga grunden av de tre eftersom kunden inte innehar samma rättigheter att invända mot bankens personuppgiftsbehandling som vid övriga grunder.¹³⁶ Trots att banken har en skyldighet att föra kundregister och meddela kunden varför personliga frågor ställs vid ingående eller pågående kundrelation anser jag att detta

¹³¹ Direktiv 2015/849; SOU 2016:8; Prop. 2016/17:173; Finansinspektionen, *Kundkännedom*, 2023.

¹³² Direktiv 2015/849, SOU 2016:8.

¹³³ Se 3 kap. 10 § penningtvättslagen; Svenska Bankföreningen, *Personer i politisk utsatt ställning*, 2017.

¹³⁴ Se 5 kap. 5 § penningtvättslagen; Artikel 9 i GDPR; SOU 2021:42; Prop. 2021/22:251.

¹³⁵ Prop. 2016/17:173.

¹³⁶ IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42).

innebär omfattande integritetskränkning eftersom kunden inte kan ifrågasätta behandlingen för då kan relationen riskera att avslutas.

Allmänt- och berättigat intresse är också lämpliga grunder för motverkande av penningtvätt. Vid allmänt intresse har kunden rätt att göra invändningar mot bankens behandling och vid berättigat intresse ska granskning genomföras med avseende på vems intresse som är av störst vikt, det vill säga att kunden kan ha rätt till skydd. Däremot har IMY tagit ställning till att berättigat intresse i enskilda fall kan överväga kundens integritetsintresse.¹³⁷ Även om det avser enskilda fall tycker jag det sätter kunden i en underordnad position gentemot banken. Utifrån egna reflektioner tror jag inte heller att kunderna har en insikt om vilka rättigheter som finns att tillgå, utan som kund finns det en tillförlitlighet hos banken och den information de förser mig som kund med. Många gånger spelar säkerligen även att språket en viktig roll i att man som kund inte vet vilka rättigheter respektive skyldigheter man har gentemot banken. Exempelvis är ofta kontovillkoren hos bankerna på svenska respektive engelska och likaså språket vid kundmöte. Har du som kund inte kunskap inom dessa språk kan det snabbt bli en begränsning. Baserat på egna upplevelser är det språket ifrån branschen som talas när kunder besöker banken, men det borde snarare vara mottagarens perspektiv som beaktas.

Med utgångspunkt i framlagda fakta kan det framstå som att regleringarna delvis förhåller sig till varandra och att hänsyn tas till regelverken, men att det kan beror på i enskilda fallen. Avsaknaden av rättsfall på området kan också vara en bidragande faktor till att en tydlig slutsats inte kan dras. Förbättringar kan ständigt göras för att skydda kundens personliga integritet och det går därmed att diskutera huruvida det är en fördel att det inte finns någon rättspraxis som behandlar förhållandet mellan regleringarna. Antigen går regleringarna avseende penningtvätt och dataskydd i enlighet med varandra eller löses problematiken internt innan aktuella situationer kan ställas inför en rättslig bedömning. Oavsett tror jag ändå att rättspraxis hade varit väsentligt för att ge banker och eventuellt andra verksamhetsutövare tydligare riktlinjer hur de bör agera för att förhindra att intrång i kundens personliga integritet görs och att förtroendet för verksamheten avtar.

Avslutningsvis kan framhållas att förpliktelser därmed åläggs bankerna att vidta enligt penningtvättsregelverket samtidigt som de ska förhålla sig till dataskyddsförordningens krav vid personuppgiftsbehandling för att uppnå en god och lagenlig kundkänedom. Bankerna kan däremot ses vilja få möjlighet till att behandla personuppgifter i större utsträckning än vad som idag kanske är möjligt. Detta för att kunna arbeta mot penningtvätt på ett effektivare sätt. Även om regleringarna kan betraktas vara någorlunda enhetliga med varandra, och att penningtvättsregelverken i vissa fall ger möjlighet till att göra undantag från EU:s dataskyddsregleringen, finns det förhoppningar om att den nya förordningen ska tydliggöra förhållandet och ge svar på om penningtvättsregleringen kan leda till intrång i kundens privatliv och personliga integritet. Förbättringsåtgärder finns därmed att tillta med avseende på kundens fri- och rättigheter, men i dagsläget kan

---

¹³⁷ SOU 2021:42; IMY:s yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. (SOU 2021:42); Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014.

penningtvättsregelverket läsas mot bakgrund av EU:s dataskyddsrätt som en process för ökad öppenhet och skydd för personlig integritet.

Källförteckning

Offentligt tryck

Europeiska unionen

Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, COM/2021/420 final.

European Data Protection Supervisors yttrande 12/2021 om paketet med lagstiftningsförslag mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Artikel 29-arbetsgruppen

Artikel 29-arbetsgruppens yttrande 6/2014 om begreppet den registeransvariges berättigande intressen i artikel 7 i direktiv 95/46/EG. 844/14/EN, WP 217.

Artikel 29-arbetsgruppens riktlinjer om öppenhet enligt förordning (EU) 2016/679. 17/SV, WP260.

Sverige

Statens offentliga utredningar

SOU 2016:8 Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism – fjärde penningtvättsdirektivet – samordning – nya penningtvättslag

SOU 2021:42 Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Propositioner

Prop. 2016/17:173 Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Prop. 2017/18:105 Ny dataskyddslag

Prop. 2017/18:142 Författningsändringar på finansmarknadsområdet med anledning av EU:s dataskyddsförordning

Prop. 2018/19:150 Skärpta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Prop. 2021/22:251 Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Rapporter och övriga publikationer

Ekobrottsmyndigheten. 2021. *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020–2021*.

Remissvar: Integritesskyddsmyndigheten (IMY). 2021. *Yttrande över betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2021:42)*.

Diarienummer: DI-2021-5157

Litteratur

Bernitz, Ulf, m.fl. *Finna rätt. Juristens källmaterial och arbetsmetoder*. 16 uppl. Stockholm: Nordstedts Juridik AB, 2023.

FATF. 2023. *The FATF recommendations* (FATF:s rekommendationer).

Finansinspektionen. 2019. *FI:s arbete mot penningtvätt och finansiering av terrorism*.

Forsman, Markus. 2020. *30 år av penningtvättsbekämpning i Sverige och internationellt – fungerar systemet som det var tänkt?*. Sveriges Riksbank.

Jareborg, Nils. 2004. *Rättsdogmatik som vetenskap*. Svenskt Juristtidning.

Öman, Sören. *Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m.: en kommentar*. 2 uppl. Nordstedts Juridik AB, 2021. (E-bok).

Rättsfall och myndighetsbeslut

Europeiska unionens domstol

Dom den 24 februari 2022 mål C-175/20, ”SS” mot Valsts ieņēmumu dienests, ECLI:EU:C:2022.14.

Dom den 2 november 2022 förenade målen C-37/20 och C-601/20, *Luxembourg Business Registers*, ECLI:EU:C:2022:912.

Myndighetsbeslut

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2022. *Beslut efter tillsyn enligt dataskyddsförordningen – Klarna Bank AB*. Diarienummer: DI-2019-4062.

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2022. *Beslut om tillstånd att behandla personuppgifter om lagöverträdelse*. Diarienummer: DI-2021-2183.

Internetkällor

Ekobrottsmyndigheten. 2021. *EBM:s lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige*.

Tillgänglig online: <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/lagesbild/>

[Hämtad 2023-11-01]

Ekobrottsmyndigheten. U.å. *Penningtvättbrott*.

Tillgänglig online: <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/brotten-vi-utreder/penningtvattsbrott/>

[Hämtad 2023-11-27]

European Commission Finance. U.å. *EU context of anti-money laundering and countering the financing of terrorism*.

Tillgänglig online:

https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/eu-context-anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism_en

[Hämtad 2023-12-03]

Europeiska unionen. U.å. *Typer av rättsakter*. Tillgänglig online: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_sv

[Hämtad 2023-12-29]

EY. 2023. *The EU AML Package – where is it in the legislative process?*

Tillgänglig online: https://www.ey.com/en_mt/articles/the-eu-aml-package---where-is-it-in-the-legislative-process-

[Hämtad 2023-12-03]

Finansinspektionen. 2023. *Kundkännedom*.

Tillgänglig online: <https://www.fi.se/sv/bank/penningtvatt/process/kundkannedom/>

[Hämtad 2023-10-31]

Finansinspektionen. 2023. *FATF och andra aktörer*.

Tillgänglig online: <https://www.fi.se/sv/bank/penningtvatt/fatf-och-andra-aktorer/>

[Hämtad 2023-12-01]

Finansinspektionen. 2023. *Övervakning*.

Tillgänglig online: <https://www.fi.se/sv/bank/penningtvatt/process/overvakning/>

[Hämtad 2023-12-06]

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2021. *Avtal med den registrerade*.

Tillgänglig online: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/rattslig-grund/avtal-med-den-registrerade/>

[Hämtad 2023-12-07]

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2021. *Rättslig förpliktelse*.

Tillgänglig online: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/rattslig-grund/rattslig-forpliktelse/>

[Hämtad 2023-12-07]

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2021. *Personuppgifter*. Tillgänglig online: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/introduktion-till-gdpr/personuppgifter/> [Hämtad 2023-12-14]

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2022. *Personuppgifter som rör lagöverträdelse*.

Tillgänglig online: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/personuppgifter-som-ror-lagovertradelser/> [Hämtad 2023-01-02]

Integritetskyddsmyndigheten (IMY). 2023. *Syfte och tillämpningsområde*.

Tillgänglig online: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/introduktion-till-gdpr/syfte-och-tillampningar/> [Hämtad 2023-12-14]

Polisen. 2019. *Penningtvätt – polisens arbete*.

Tillgänglig online: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/penningtvatt/>

[Hämtad 2023-10-31]

Polisen. 2023. *Bankers kontroller kartläggs av kriminella för att tvätta pengar*.

<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2023/november/bankers-kontroller-kartlaggs-av-kriminella-for-att-tvatta-pengar/>

[Hämtad 2023-11-12]

Polisen. 2021. *Så undviker du att bli penningmålsvakt*.

Tillgänglig online:

<https://polisen.se/utsatt-for-brott/skydda-dig-mot-brott/penningtvatt/undvik-att-bli-penningmalvakt/>

[Hämtad 2023-12-06]

Skatteverket. U.å. *Behandling av personuppgifter*. Tillgänglig online:

<https://skatteverket.se/omoss/varverksamhet/behandlingavpersonuppgifter.4.18e1b10334ebe8bc80005971.html> [Hämtad 2023-12-16]

Svenska Bankföreningen. 2017. *Personer i politiskt utsatt ställning – PEP*.

Tillgänglig online:

<https://www.swedishbankers.se/foer-bankkunder/penningtvaett/personer-i-politisk-utsatt-staellning-pep/>

[Hämtad 2023-12-07]

Svenska Bankföreningen. 2018. *Nya regler om skydd vid behandling av personuppgifter – GDPR*.

Tillgänglig online:

<https://www.swedishbankers.se/fakta-och-rapporter/faktablad/nya-regler-om-skydd-vid-behandling-av-personuppgifter-gdpr/>

[Hämtad 2023-12-08]

Svenska Bankföreningen. 2020. *Därför måste banken ställa frågor – Penningtvätt*.

Tillgänglig online:

<https://www.swedishbankers.se/fakta-och-rapporter/faktablad/daerfoer-maaste-banken-staella-fraagor-penningtvaett/>

[Hämtad 2023-11-22]

Svenska Bankföreningen. 2022. *Att bli bankkund*. Tillgänglig online:

<https://www.swedishbankers.se/fakta-och-rapporter/faktablad/att-bli-bankkund/>

[Hämtad 2023-01-03]

Sveriges Riksbank. 2022. *Den finansiella infrastrukturen*.

Tillgänglig online: <https://www.riksbank.se/sv/finansiell-stabilitet/det-finansiella-systemet/den-finansiella-infrastrukturen/>

[Hämtad 2023-12-08]

SVT Nyheter. 2022. *Detta har hänt: Penningtvättskandalen i Swedbank*.

Tillgänglig online:

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/penningtvattskandalen-i-swedbank>

[Hämtad 2023-12-08]